

Betreft: Reactie bestuursrechtsspraak vleermuizen in spouwmuren

Naar aanleiding van de oproep van de Raad van State d.d. 12 december 2022

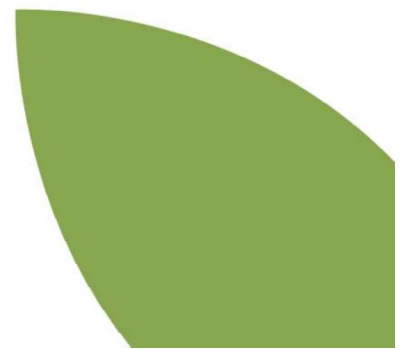
De Afdeling bestuursrechtsspraak van de Raad van State zou graag meer geïnformeerd worden over de mogelijkheden tot onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen in spouwmuren en de mogelijke gevolgen van handhaving op grond van de zorgplicht in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming als vleermuizen aanwezig kunnen zijn in een spouwmuur. De Afdeling bestuursrechtsspraak heeft al een aantal specifieke organisaties uitgenodigd om schriftelijk te reageren op haar vragen.

Vragen

1. In hoeverre is endoscopisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?

Op de vraag of deze methode gebruikelijk (a) is moeten wij een nuance aanbrengen. Voor inspecties in boomholten komt het voor dat deze suboptimale methode wordt gehanteerd al gaat de voorkeur uit naar boomcamera's. Voor spouwmuur inspecties is deze methode niet gebruikelijk en des te meer ongeschikt. Mede vanwege verbodsartikel 3.5 lid 2 hetgeen versterking verbiedt. Deze vorm van vaststellen of uitsluiten zal voor versterking zorgen en dus een feitelijke overtreding. Daarbij komt dat de gehele spouwmuur niet is te overzien. Weliswaar kan endoscopisch onderzoek helpend zijn om de potentie van een spouwmuur middels een inspectie in te schatten. Niet uitzonderlijk zijn de open stootvoegen voorzien van een klodder cement waardoor er geen toegang is tot de spouw. Een endoscoop kan dit duidelijk in beeld brengen.

Een reactie van de Provincie Gelderland op de geschiktheid van endoscopisch onderzoek: *De provincie wijst erop dat visueel/endoscopisch onderzoek naar vleermuizen op zichzelf niet altijd een waarheidsgetrouw beeld oplevert. Met visuele inspectie kun je niet alles zichtbaar krijgen: de spouw is te inspecteren, maar wat er zich achter een kozijn bevindt kan hiermee niet worden aangetoond. Daarom zou visuele inspectie idealiter gecombineerd moeten worden met andere onderzoeksmethoden. (dialoogbijeenkomst Provincie Gelderland)*

2. In hoeverre is ecologisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?

Iedere initiatiefnemer die een vergunning aan moet vragen voor sloop, bouwen of bestemmingsplanwijziging moet vast stellen of uitsluiten (aan het bevoegd gezag: provincie) of er beschermde soorten hinder ondervinden bij de geplande ontwikkeling. Ecologisch onderzoek conform vastgestelde protocollen (vleermuisprotocol 2021) kunnen dit met een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid vast stellen of uitsluiten. Open stootvoegen of andere toegankelijke kieren en spleten verplichten ecologen om een nader onderzoek vleermuis te adviseren. Dit betreft een jaarrond onderzoek naar de functie van paar-, zomer, kraam- en soms winterverblijf van gebouwbewonende vleermuizen.

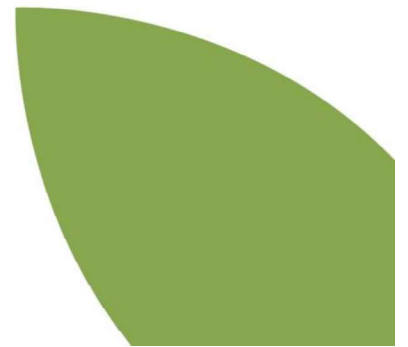
3. Indien uit de in 1 en/of 2 genoemde onderzoeken volgt dat niet kan worden uitgesloten dat vleermuizen in een spouwmuur aanwezig kunnen zijn, in hoeverre is nader ecologisch onderzoek a. gebruikelijk en b. geschikt om te beoordelen of er in een spouwmuur daadwerkelijk vleermuizen aanwezig zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan een dergelijk onderzoek worden gesteld?

Het vleermuisprotocol 2021 wordt voorgeschreven in de kennisdocumenten en als juridische onderbouwing beschouwd om vast te stellen of uit te sluiten. Deze onderzoeken moeten op gezette tijden, onder bepaalde omstandigheden door een deskundig ecooloog worden uitgevoerd.

*Ook spouwmuur-isolatie betreft een ingreep in de ruimtelijke ontwikkeling en zal als zodanig beoordeeld moeten worden. Hetzelfde geldt voor plaatsen van een dakkapel of dak vervanging hetgeen in veel gevallen ook vergunning vrij kan. **In beide situaties wordt de Wet natuurbescherming vaak overtreden.** Gebouwbewonende soorten maken gebruik van spouwmuren en daken (met dakbeschoot). Heel simpel: een woning met open stootvoegen en een (kierend) pannendak moet beoordeeld worden op beschermde soorten, terwijl de buurman vergunning vrij (en dus zonder onderzoeken) zijn gevel mag vol spuiten en het dak vervangen.*

4. Zijn er alternatieve onderzoeksmethoden beschikbaar aan de hand waarvan kan worden beoordeeld of er in een spouwmuur vleermuizen aanwezig kunnen zijn, respectievelijk daadwerkelijk aanwezig zijn, en zo ja, welke eisen moeten aan dergelijke onderzoeken worden gesteld?

Er bestaan geen erkende en juridisch gedragen alternatieve methoden voor de vleermuis.

5. Wat zijn bij benadering de gemiddelde kosten per m² spouwmuur van een gemiddelde woning van de onderzoeken als bedoeld onder 1, 2, 3 en 4 naar de mogelijke, respectievelijk daadwerkelijke aanwezigheid van vleermuizen in een spouwmuur?

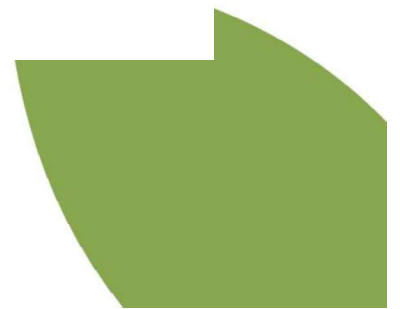
Mits er een gemeentelijk soort-management-plan (SMP) aanwezig is, betreft een vleermuisonderzoek een kostbaar en tijdrovend fenomeen. Dit heeft enerzijds te maken met de (nachtelijke) onderzoeksinspanning, anderzijds met een tekort aan bevoegde ecologen die dit onderzoek mogen uitvoeren. Ook kunnen gemeenten gebruik maken van een gedragscode, echter ook daar zijn de eisen en voorwaarden van dien aard dat het een behoorlijke kostenpost met zich meebrengt. Een bedrag van €3000 is meer regel dan uitzondering. Tevens dient opgemerkt te worden dat het onderzoek jaarrond moet gebeuren hetgeen ook veelal geld kost.

6. Welke bijkomende kosten en andere schade - als bijvoorbeeld een stijging van de spouwmuurisolatiekosten en het pas later kunnen genereren van de met een spouwmuurisolatie te realiseren energiebesparing - kunnen optreden in verband met het moeten uitvoeren van de onder 1, 2, 3 en 4 bedoelde onderzoeken? Vallen die kosten en schade bij benadering te kwantificeren, het liefst in de vorm van een bedrag per m² spouwmuur van een gemiddelde woning per maand dat de spouwmuur niet is geïsoleerd.

Indien er daadwerkelijk vleermuizen gebruik maken van de spouw lopen de kosten nog verder op in verband met een ontheffingsaanvraag met legeskosten en mitigerende maatregelen. Eén ding is zeker: dan is spouwmuurisolatie op een mensenleven (of twee) niet rendabel. Particulieren zullen minder gemotiveerd zijn om deze maatregel toe te passen.

7. In hoeverre en op welke manier zou samenwerking tussen de bij de spouwmuurisolatie betrokken partijen, als bijvoorbeeld (behartigers van de belangen van) corporaties, andere verhuurders, particuliere woningeigenaren, spouwmuurisolatiebedrijven en overheidsinstanties, eraan kunnen bijdragen dat de genoemde onderzoeken goedkoper kunnen zijn en ook sneller kunnen worden uitgevoerd?

De vleermuis is niet voor niets strikt beschermd. Onder een zwaarwegend wettelijk belang mogen ontwikkelaars het soort verstoren (of zelfs doden). Deze wetgeving is gebaseerd op Europese regelgeving waar niet eenvoudig een mouw aan te passen is. Weliswaar dat er tot de dag van vandaag gedaan wordt om de spouwmuren te isoleren en daken te vervangen wat feitelijk veel overtredingen Wet natuurbescherming met zich mee brengt.

Ecofect is genegen om, in het belang van de gunstige staat van instandhouding van de vleermuis, kwartiermaker te zijn om samen met spouwmuurisolatiebedrijven en overheidsinstanties, belangenorganisaties, juristen, ingenieurs, ecologen en politiek een alternatieve methode te ontwikkelen die enerzijds bijdraagt aan de klimaatopgave van verduurzaming en anderzijds binnen de kaders van de Wet natuurbescherming blijven. Parallel zal dan dak vervanging hierin meeliften. Indien er bijvoorbeeld een goedgekeurde gedragscode wordt ontwikkeld voor deze ingrepen, zullen de kosten beheersbaar zijn en het soort blijvend zijn functionele leefomgeving behouden.

8. Heeft u nog andere opmerkingen of suggesties voor het aan de orde gestelde onderwerp van spouwmuurisolatie en het in kaart brengen van de eventuele gevolgen daarvan voor vleermuizen?

Neem gerust eens vrijblijvend contact op voor verdere informatie en een toelichting op het bovenstaande.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1: Samenvatting verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Met bovenstaande (ecologische-) onderbouwing verwachten wij voldoende onderbouwd te hebben dat er werk aan de winkel is voor het behoud van vleermuizen in relatie tot de klimaatopgave (ook in de nieuwe omgevingswet).

Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben kunt u altijd contact met ons opnemen.

Met vriendelijke groet,

